

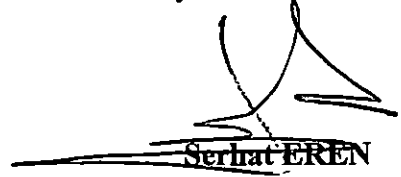
TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 19883
Tarih : 10.09.2026

10/4530

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye'de kamusal eğitime erişimin hanelere yüklediği doğrudan ve dolaylı maliyetlerin, kırtasiye, beslenme, ulaşım, servis, okul kıyafeti, yardımcı kaynak ve benzeri eğitim giderlerinin aile bütçeleri üzerindeki etkilerinin, resmi okulların veli katkıları ve okul-aile birliği gelirlerine duyduğu ihtiyacın, ekonomik koşulların öğrencilerin eğitime katılımı, devamsızlığı ve eğitimden erken ayrılma riski üzerindeki etkilerinin, mevcut sosyal desteklerin kapsam ve yeterliliğinin araştırılması ve eğitim hakkına ekonomik koşullardan bağımsız ve eşit erişimin sağlanması için alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Anayasa'nın 98'inci ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca Meclis araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz.

Serhat EREN

Diyarbakır Milletvekili

GEREKÇE

2026-2027 eğitim öğretim yılı başlarken ailelerin çocuklarının eğitime devam edebilmesi için karşılamak zorunda kaldığı harcamalar önemli ölçüde artmıştır. Türkiye İstatistik Kurumunun Ağustos 2026 verilerine göre tüketici fiyatları yıllık yüzde 31,51 artarken eğitim grubundaki yıllık fiyat artışı yüzde 53,44'e ulaşmış, eğitim grubunda aylık artış yüzde 8,62 olarak gerçekleşmiştir. Eğitim fiyatlarının genel tüketici enflasyonunun belirgin biçimde üzerinde artması, özellikle dar ve orta gelirli haneler üzerindeki eğitim yükünü ağırlaştırmaktadır.

Devlet okullarında eğitim hizmeti için öğrenim ücreti alınmamakla birlikte bir öğrencinin eğitim hayatına fiilen katılabilmesi aileler açısından çok sayıda harcamayı beraberinde getirmektedir. Çocuğun okuluna ulaşması, yeterli beslenebilmesi, kırtasiye ve eğitim materyallerine sahip olması, gerekli kıyafetleri edinebilmesi ve okul faaliyetlerine katılabilmesi için haneler doğrudan harcamaya bulunmaktadır. Bu nedenle eğitimin ailelere gerçek maliyeti, bir çocuğun okul yaşamına düzenli ve eşit biçimde katılabilmesi için hanenin karşılamak zorunda kaldığı toplam gider üzerinden değerlendirilmelidir.

TÜİK'in 2025 Hanehalkı Bütçe Araştırmasına göre hanelerin toplam tüketim harcamaları içerisinde eğitim hizmetlerinin payı yüzde 1,8'dir. Ancak öğrencinin okula devamı için yapılan servis ve ulaşım harcamaları ulaştırma, beslenme giderleri gıda, okul kıyafeti ise giyim harcamaları içerisinde yer alabilmektedir. Bu nedenle eğitim hizmetleri başlığı altında ölçülen harcamalar, resmi okullarda öğrenim gören bir çocuğun ailesine yüklenen toplam eğitim maliyetini tek başına ortaya koymamaktadır.

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından 2025-2026 eğitim öğretim yılı sonunda açıklanan verilere göre Türkiye'de 17 milyon 583 bin 252 kayıtlı öğrenci bulunmaktadır. Eğitim maliyetlerindeki artış bu nedenle milyonlarca çocuğun okul yaşamına hangi koşullarda katılabildiğiyle doğrudan ilişkili toplumsal bir meseledir. Söz konusu maliyet öğrencinin yaşadığı yer, okuluna uzaklığı ve ailesinin gelir düzeyine göre de farklılaşmaktadır.

Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi tarafından 2026-2027 eğitim öğretim yılı için belirlenen resmi öğrenci servis tarifesinde aylık ücretler mesafeye göre 2 bin 200 TL ile 3 bin 100 TL arasında değişmektedir. Bir önceki eğitim öğretim yılında 1.600 TL ile 2.300 TL arasında olan ücretler, bir yılda yaklaşık yüzde 35 ile yüzde 37,5 arasında artmıştır. Özellikle kırsal bölgelerde ve kentlerin çeperlerinde yaşayan öğrenciler açısından ulaşım eğitime erişimin temel koşullarından biridir. Taşımalı eğitim kapsamı dışında kalan ve okuluna toplu ulaşım imkanlarıyla erişemeyen öğrencilerin servis giderleri ise doğrudan aile bütçesine yansımaktadır.

Benzer bir durum öğrencilerin beslenmesi açısından da söz konusudur. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından taşımalı eğitim kapsamındaki öğrenciler başta olmak üzere belirli öğrenci gruplarına ücretsiz öğle yemeği sağlanmakta, ancak mevcut uygulama bütün öğrencileri kapsamamaktadır. Gıda fiyatlarının yükseldiği koşullarda çocukların okul gününde yeterli ve sağlıklı beslenmeye erişiminin aile gelirine ne ölçüde bağlı olduğu, mevcut yemek ve sosyal destek programlarının kaç öğrenciye ulaştığı ve ihtiyacı ne ölçüde karşıladığı araştırılmalıdır.

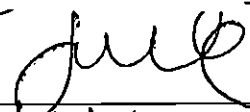
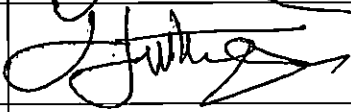
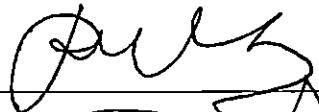
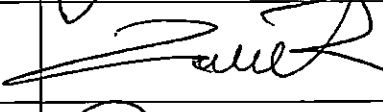
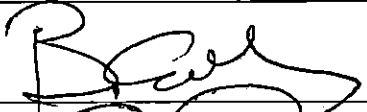
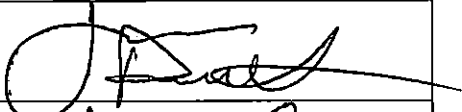
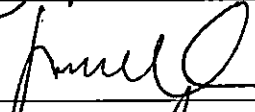
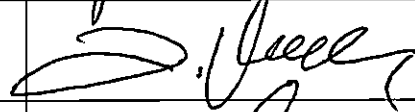
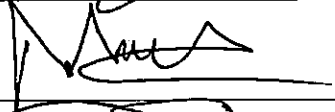
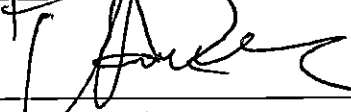
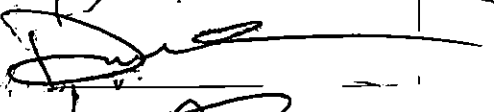
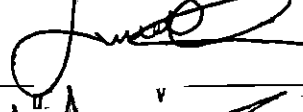
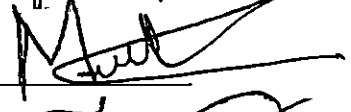
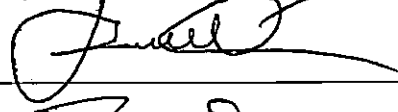
Kamusal eğitimin ailelere yüklediği maliyet öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarıyla sınırlı kalmamaktadır. Milli Eğitim Bakanlığının 2026 yılı bütçe belgesinde merkezi yönetim bütçesinin yanı sıra halk ve kuruluşların eğitime yaptığı bağışlar ile okul-aile birliği gelirleri de eğitimin finansman kaynakları arasında sayılmaktadır. Bu durum resmi okulların ihtiyaçlarının hangi bölümünün merkezi bütçeden, hangi bölümünün okul-aile birlikleri ve veli katkılarından karşılandığının ortaya çıkarılmasını gerekli kılmaktadır.

Okulların ihtiyaçlarının veli katkılarıyla karşılanması, aileler arasındaki gelir farkının okulların sahip olduğu imkanlara da yansımaya yol açabilmektedir. Velilerinden daha fazla kaynak sağlayabilen okullar ile düşük gelirli bölgelerde bulunan ve aynı ölçüde kaynak yaratamayan okullar arasında fiziki koşullar, eğitim materyalleri ve öğrencilerin yararlanabildiği imkanlar bakımından farklılıklar ortaya çıkabilmektedir. Böylece haneler arasındaki ekonomik eşitsizlik, öğrencinin bireysel imkanlarının yanı sıra öğrenim gördüğü okulun imkanlarını da belirleyen bir unsura dönüşebilmektedir.

Ekonomik koşullar öğrencilerin devamsızlığı ve eğitimden erken ayrılma riski açısından da önem taşımaktadır. Çocuğun yeterli beslenememesi, ulaşım giderlerinin karşılanamaması veya aile gelirin katkı sunmak amacıyla çalışmak zorunda kalması eğitimle bağının zayıflamasına neden olabilmektedir. Ekonomik nedenlerle gerçekleşen devamsızlık ve eğitimden erken ayrılmaya ilişkin güncel, düzenli ve kamuoyuna açık verilerin bulunmaması ise sorunun boyutunun değerlendirilmesini güçleştirmektedir.

Eğitim hakkının fiilen kullanılabilmesi, öğrencinin bir okula kaydının yapılmasının ötesinde koşullar gerektirmektedir. Çocuğun okuluna düzenli ulaşabilmesi, yeterli beslenebilmesi, eğitim için gerekli temel araçlara sahip olması ve okul yaşamına akranlarıyla eşit koşullarda katılabilmesi bu hakkın ayrılmaz parçalarıdır. Ailenin ekonomik gücünün öğrencinin bu imkanlara erişimini ve öğrenim gördüğü okulun olanaklarını belirleyen unsurlardan biri haline gelmesi, eğitimde eşitlik açısından kapsamlı biçimde incelenmesi gereken yapısal bir sorundur.

Bu nedenle kamusal eğitimin hanelere yüklediği gerçek maliyetin ve bu maliyetlerin gelir grupları ile bölgelere göre dağılımının belirlenmesi, öğrenci ulaşımı, beslenme ve temel eğitim ihtiyaçlarına erişimin incelenmesi, resmi okulların veli katkıları ve okul-aile birliği gelirlerine duyduğu ihtiyacın ve bunun okullar arasındaki imkan farklılıklarına etkisinin ortaya çıkarılması, ekonomik koşulların devamsızlık ve eğitimden erken ayrılma üzerindeki etkilerinin araştırılması, mevcut sosyal desteklerin kapsam ve yeterliliğinin değerlendirilmesi ve bütün çocukların ekonomik durumlarından bağımsız biçimde eğitim hakkından eşit koşullarda yararlanabilmeleri için alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Meclis araştırması açılması gerekmektedir.

1	OSMAN CENGİZ ÇANDAR	DİYARBAKIR	
2			
3	İBRAHİM AKIN	İZMİR	
4	ÖMER FARUK HÜLAKÜ	BİNGÖL	
5	ONUR DÜŞÜNMEZ	HAKKARİ	
6	SEMRA ÇAĞLAR GÖKALP	BİTLİS	
7	BURCUGÜL ÇUBUK	İZMİR	
8	CELAL FIRAT	İSTANBUL	
9	SİNAN ÇİFTYÜREK	VAN	
10	HEVAL BOZDAĞ	AĞRI	
11	ZÜLKÜF UÇAR	VAN	
12	YILMAZ HUN	IĞDIR	
13	NEJLA DEMİR	AĞRI	
14	FERİT ŞENYAŞAR	ŞANLIURFA	
15	ALİ BOZAN	MERSİN	
16	DİLAN KUNT AYAN	ŞANLIURFA	
17	GÜLDEREN VARLI	VAN	
18	MEHMET KAMAÇ	DİYARBAKIR	
19	SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ	SİİRT	
20	MEHMET ZEKİ İRMEZ	ŞIRNAK	